

Undervisning, have Ret til at faa dem underviste paa det offentliges Bekostning. Men det er ikke meget almindeligt, at man hører denne Bestemmelse fremdraget; nej, vi have efterhaanden levet os ind i, at det er en Selvfølge, at alle have Ret til at faa deres Børn underviste paa det offentliges Bekostning, medens Grundloven dog i Virkeligheden kun giver dem Ret dertil, som ikke have Raad til selv at sørge for deres Børns Undervisning. Endvidere gjorde jeg opmærksom paa, at der i Grundlovens § 84 er en Bestemmelse om, at den, der ikke er i Stand til selv at sørge for Underhold for sig og sine, har Ret til at faa dette Underhold af det offentlige, en Bestemmelse, vi meget ofte have hørt citeret, men jeg har aldrig hørt citere dette, som dog ogsaa staar i § 84 som en Slags Betingelse, om jeg maa bruge det Udtryk: dog mod at underkaste sig de Forpligtelser, som Lovene herom paabyde. Jeg gjorde opmærksom paa, at det ikke saadan var gaaet ind i den almindelige Bevidsthed, at det ogsaa var forudsat, at der stilledes Krav til den enkelte, naar Samfundet paatog sig en Forpligtelse overfor den enkelte.

Men det var i og for sig vist ikke saa meget det, jeg sagde i saa Henseende, der har givet Anledning til den megen Drøftelse af mine Udtalelser, derimod mere dette, at jeg gjorde opmærksom paa, at man sideløbende med eller maaske i Sammenhæng med, hvad jeg her har sagt om den ringe Vægt, jeg synes, man hidtil har lagt paa den Del af vore Grundlovspargraffer, som vedrører den personlige Frihed og de personlige Rettigheder, mere og mere har faaet ind i Bevidstheden en Opfattelse, som gaar ud paa, at det saa at sige er Samfundet, som er Skyld i alt det daarlige, der begaas af den enkelte, og at den enkelte har Ret til at kræve, jeg havde nær sagt, hvad som helst af Samfundet, medens man glemmer, at Samfundet dog ogsaa har Ret til at kræve noget af den enkelte. Og det er denne Form for Humanitet, dette, at den enkelte kan kræve alt af Samfundet, men at Samfundet ikke har nogen som helst Ret til at kræve noget af den enkelte, som jeg har Følelsen af, at vi ere ved at komme for langt ind i, hvad enten man nu vil bruge Udtrykket

at kvæles i — det bliver jo noget stærkere, og det har jeg heller ikke brugt — eller at drukne i Humanitet. Jeg vedkender mig, at det efter min Opfattelse er uheldigt — og det talte jeg mere om, end jeg her kan komme ind paa —, og at det ikke virker opdragende i Retning af at skabe Personligheder, dette, at man lever sig ind i den Opfattelse, at den enkelte kan stille alle Krav og lægge Ansvar saa at sige i alle Forhold over paa Samfundet, og at Samfundet aldrig skulde have Ret til at stille Krav til den enkelte, men at det efterhaanden kan ødelægge Personligheden, at det i hvert Tilfælde ikke bidrager til at skabe de Personligheder, som dog, naar det kommer til Stykket, i Virkeligheden ere dem, hvoraf Samfundet bestaar.

Jeg ved ikke, hvorfor man har sat det, jeg i saa Henseende har sagt, i Forbindelse med et Attentat paa de bestaaende sociale Love. Jeg har en Følelse af, at man har haft Brug for noget i den Retning. Man havde hørt noget om, hvad jeg for Resten ikke havde hørt paa det Tidspunkt, at der i den saakaldte Sparekommission var Tanker oppe i Retning af at nedsætte Bidraget til Arbejdsløshedskasserne, og saa lavede man straks en Forbindelse og sagde: Der kan man høre, Indenrigsministeren har endogsaa selv udtalt sig i Retning af, at vi skulle til at gaa en anden Vej med de sociale Love. Man har haft Brug for en Udtalelse af et af Regeringens Medlemmer, der skulde vise, at der var Fare paa Færde, at man nu var inde paa at ville ødelægge den sociale Lovgivning; Sparekommissionen havde sagt saadan og saadan, og et Medlem af Regeringen havde talt om den alt for stærke Udvikling af Humanitet o. s. v. Jeg er tilbøjelig til at tro, at man har sagt dette, fordi man har Brug derfor i en vis bestemt Forbindelse, thi i Virkeligheden har jeg ikke med en Stavelse antydnet, at vi paa en eller anden Maade skulde gaa i Gang med at ødelægge de sociale Love eller foretage Indskrænkninger i den sociale Lovgivnings Udvikling. Allermindst kunde det falde mig ind at sætte det i Forbindelse med det Spørgsmaal, jeg allerede har nævnt, Arbejdsløshedskasserne, som jeg for Resten